

Regler om straksbetalinger

*Fastsatt 03.05.2012 av Bransjestyre betalingsformidling og infrastruktur i FNO Servicekontor.
Endret av Bits AS 19.12.2017.*

1 Reglens omfang og virkeområde

Reglene gjelder for kreditoverføringer i norske kroner mellom betalers bank og betalingsmottakers bank der betalingsmottakers bank, på grunnlag av melding fra betalers bank, er forpliktet til straks å øke disponibel saldo på betalingsmottakers konto. I det følgende benevnes disse som straksbetaling.

Reglene gjelder for straksbetalinger som følger:

- Oppdrag om straksbetaling initiert av betaler i betalers bank.
- Oppdrag om straksbetaling initiert av betaler via tredjepart.
- Anmodning fra betalingsmottaker til betaler om å initiere oppdrag om straksbetaling.

Benytter banken en medhjelper til utførelsen av sine plikter i henhold til dette regelverket, er banken ansvarlig for at reglene følges.

Reglene kommer til anvendelse på banker som er deltagere i NICS og tilknyttet Bits AS (heretter benevnt Bits) gjennom medlemskap i Finans Norge Servicekontor. Øvrige norske eller utenlandske banker som deltar i NICS kan med Bits' samtykke slutte seg til reglene.

Disse reglene gjelder mellom banker og kan ikke påberopes av bankens medhjelper, kunder eller kundens medhjelper.

2 Utfyllende regler og standardisering

Bits skal fastsette standarder og sikkerhetskrav for straksbetalinger. Bits skal videre fastsette operasjonelle krav til banker og driftssted for felles operasjonell virksomhet for å sikre nødvendig samordning og tilstrekkelig grunnlag for banker til å etablere gode og forutsigbare tjenester til sine kunder.

Bits kan også fastsette minimumskrav til informasjon som banken skal formidle til kunder i forbindelse med straksbetalinger.

Bits kan gi utfyllende regler som skal gjelde ved straksbetalinger.

3 Definisjoner

I disse reglene betyr

betaler	Innehaver av konto som debiteres
betalers bank	Den bank hvor betalers konto belastes eller beløpet innleveres i kontanter for overføring til betalingsmottakers konto
betalingsmottaker	Innehaver av kredit konto
betalingsmottakers bank	Den bank hvor betalingsmottakers konto krediteres
melding om straksbetaling	Meldinger som utveksles mellom betalers bank, StraksFOI og betalingsmottakers bank
StraksFOI	Felles operasjonell infrastruktur som understøtter løsninger for straksbetalinger

4 Forhold til andre regelverk og avtaler

Disse reglene suppleres av bestemmelser i Alminnelig regelverk om ansvarsregulering mellom banker ved betalingsformidling og Alminnelig regelverk om interbanktransaksjon ved innenlands betalingsformidling.

Ved eventuell motstrid går reglene her foran bestemmelser i alminnelig regelverk.

5 Avtale med driftssted

Bits skal gi et eller flere driftssteder i oppdrag å etablere de oppgaver som fremgår av dette regelverket og inngå avtale med driftsstedet om drift av oppgavene og om bankenes tilgang til tjenesten.

I avtalen med driftsstedet skal det også inngå bestemmelser om inndekning og fordeling av driftsstedets kostnader mellom hhv banker i egenskap av betalers bank og banker i egenskap av betalingsmottakers bank.

6 Tilknytningsavtale mellom bank og driftsstedet

Før en bank kan delta i gjennomføring av straksbetalinger etter reglene her, enten som betalers bank og/eller betalingsmottakers bank, skal banken ha inngått skriftlig avtale med driftsstedet.

Driftsstedet er overfor banker som har inngått slik tilknytningsavtale å anse som databehandler. Tilknytningsavtalen skal således også oppfylle de krav til en databehandleravtale som følger av personopplysningsloven.

7 Betalers banks behandling av melding om straksbetaling

7.1 Betalers banks kontroller

Betalers bank skal før gjennomføring av oppdrag om straksbetaling, kontrollere om vilkårene for å utføre oppdraget foreligger og ta stilling til om oppdraget kan utføres. Med vilkår menes bl.a. at

betalers bank skal utføre kontrollhandlinger som fremgår av pkt. 5 i Alminnelig regelverk om interbanktransaksjoner, påse at oppdraget inneholder opplysninger som nevnt i pkt. 8 nedenfor og at beløpet som inngår i oppdraget ikke utgjør mer enn kr 500 000.

Betalers bank skal registrere tidspunktet for mottak av betalers oppdrag om straksbetaling.

Betalers bank skal ikke endre det kredit kontonummer som oppgis i betalers oppdrag om straksbetaling. Dersom betaler har oppgitt et kredit kontonummer som:

- ikke er CDV-gyldig,
- inneholder bankregisternummer som ikke er i bruk, eller
- er omfattet av en OCR-avtale (KID)

kan betalers bank ikke generere en straksbetaling etter reglene i dette regelverket.

7.2 Annen unik identifikator enn kredit kontonummer

Dersom det i melding om straksbetaling ikke angis et kredit kontonummer, men en annen unik identifikator, kan betalers bank, eller dennes medhjelper, gjennom forespørsel til registre for kobling av konto og unik identifikator, få opplyst det kredit kontonummer som betalingsmottaker har knyttet til den unike identifikator.

Følgende gjelder når betalers bank benytter koblingsregistre:

- i) Når betalingsmottakers bank har bekreftet kobling mellom en unik identifikator og kredit kontonummer, er betalingsmottakers bank ansvarlig for riktigheten av koblingen.
- ii) Når betalers bank generer en betaling til en kredit konto basert på at betalers bank har vekslet kredit kontonummeret fra en unik identifikator i eget eller medhjelpers koblingsregister uten at betalingsmottakers bank bekrefter koblingen, påtar betalers bank seg ansvaret for at rett konto benyttes i krediteringen. Alminnelig regelverk om interbanktransaksjoner pkt. 10 gjelder ikke for veksling som medfører kreditering til feil konto etter denne bestemmelsen.

Om betalers bank ikke finner et kredit kontonummer knyttet til den unike identifikatoren kan betalers bank ikke generere en straksbetaling etter bestemmelsene i dette regelverket.

7.3 Informasjon til betaler om status på oppdrag om straksbetaling

Dersom det ikke er grunnlag for å generere en straksbetaling, gjennomføring av straksbetalingen avvises av driftsstedet eller betalingsmottakers bank avviser gjennomføring av betalingen, skal betalers bank sørge for at det umiddelbart gis melding til betaler om at oppdraget ikke kan gjennomføres.

Ved mottak av melding om at betalingsmottakers bank har akseptert straksbetalingen, skal betalers bank sørge for at betaler umiddelbart informeres om aksept av oppdrag om straksbetaling.

8 Generering av straksbetaling

Dersom betalers bank finner at vilkårene for å akseptere et oppdrag om straksbetaling er oppfylt, skal betalers bank umiddelbart generere en straksbetaling til betalingsmottakers bank. Denne betalingen skal betalers bank sende via driftsstedet.

Etter at betalers bank har sendt en straksbetaling til driftsstedet, kan betalers bank ikke stanse straksbetalingen.

Straksbetalingen skal inneholde opplysninger som er nødvendig for at betalingsmottakers bank skal kunne øke disponibel saldo på betalingsmottakers konto og opplysninger som betaler i oppdrag om straksbetaling, har angitt skal gis til betalingsmottaker.

Straksbetalingen skal minimum inneholde følgende opplysninger:

- a) Overføringsbeløp.
- b) Debet kontonummer.
- c) Kredit kontonummer.
- d) Opplysningen fra betaler til betalingsmottaker om hva betalingen gjelder, såfremt dette er oppgitt av betaler.

Der hvor unik identifikator er benyttet, jf. pkt. 7.2, skal det i straksbetalingen opplyses om koblingen til konto er bekreftet av mottakers bank eller om koblingen er foretatt av betalers bank eller dennes medhjelper.

Bits kan fastsette regler om ytterligere opplysninger i straksbetalinger bl.a. ut fra hensynet til:

- identifikasjon av type kreditoverføring
- informasjon om tredjepart så fremt straksbetalingen genereres basert på oppdrag om straksbetaling via en tredjepart
- arkivering og gjenfinning
- avregning og oppgjør
- offentlige fastsatte bestemmelser

9 Betalingsmottakers banks behandling av straksbetaling

Ved mottak av straksbetaling skal betalingsmottakers bank umiddelbart akseptere straksbetalingen eller avvise denne. Slik aksept/avvisning skal formidles til betalers bank via driftsstedet.

Ved aksept av straksbetaling skal betalingsmottakers bank umiddelbart øke disponibel saldo på betalingsmottakers konto, på en slik måte at betalingsmottaker kan gjøre seg kjent med økningen i disponibel saldo og opplysninger fra betaler etter bestemmelser i dette regelverket.

Betalingsmottakers bank skal avvise gjennomføring av straksbetalingen dersom kredit konto angitt i straksbetalingen er opphørt eller sperret for krediteringer.

10 Gjennomføring av straksbetalingen

De transaksjonsopplysninger som er registrert av driftsstedet på det tidspunkt betalingsmottakers bank har akseptert straksbetalingen etter bestemmelsene i dette regelverket, er bestemmende for gjennomføring av straksbetalingen mellom betalers og betalingsmottakers bank.

11 Driftsstedets oppgaver

Driftsstedet skal:

- a. Føre oversikt (register) over de banker som har tilknyttet seg disse regler og inngått tilknytningsavtale med driftsstedet som kan foreta straksbetalinger.
- b. Motta melding om straksbetaling fra betalers bank.

Driftsstedet skal avvise melding om straksbetaling dersom betalers bank:

- ikke er oppført i registeret etter bokstav a,
  - har angitt et beløp i straksbetalingen som er høyere enn det som er fastsatt i dette regelverket,
  - er satt under offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling, eller
  - er satt i status Midlertidig Sperre eller behandles som Midlertidig Sperret etter pkt. 5.2 i Regler for avregning og oppgjør av transaksjoner som inngår i NICS eller har status Midlertidig Sperret Nivå 2 etter pkt. 9.3 eventuelt pkt. 11.3 i Regler for forholdet mellom oppgjørsbanker for nivå 2 og NICS, ikke oppfyller krav om innhold i melding om oppdrag om straksbetaling etter dette regelverket.
- c. Videreformidle melding om straksbetalinger mellom betalers bank og betalingsmottakers bank eller respektive tredjeparter disse har avtale med.
  - d. Driftsstedet skal avvise videreformidling dersom betalingsmottakers bank:
    - er satt under offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling, eller
    - er satt i status Midlertidig Sperre eller behandles som Midlertidig Sperret etter pkt. 5.2 i Regler for avregning og oppgjør av transaksjoner som inngår i NICS eller har status Midlertidig Sperret Nivå 2 etter pkt. 9.3 eventuelt pkt. 11.3 i Regler for forholdet mellom oppgjørsbanker for nivå 2 og NICS.

Ved avvisning etter avsnittet ovenfor skal driftsstedet umiddelbart sende melding til betalers bank eller til tredjepart betalers bank har avtale med, om at straksbetalingen er avvist.

- e. Motta melding fra betalingsmottakers bank om aksept eller avvisning av straksbetalingen og umiddelbart videresende melding om aksept/avvisning til betalers bank eller tredjepart betalers bank har avtale med.

På grunnlag av betalingsmottakers banks aksept av straksbetalingen (jf. bokstav d), skal driftsstedet på vegne av betalers bank generere en kapitaltransaksjon og sende denne til NICS. Driftsstedet skal sende inn kapitaltransaksjoner til hver NICS Netto.

Bits skal fastsette nærmere regler, standarder, responskoder, sikkerhetskrav og krav til responstider for meldingsutveksling for oppgavene i bestemmelsen her.

12 Motregning. Tap ved insolvens

De fordringsforhold som oppstår mellom betalers bank og betalingsmottakers bank som følge av straksbetalinger etter dette regelverk, skal motregnes på multilateral basis. Fordringsforholdet regnes som oppstått fra det tidspunkt driftsstedet har mottatt aksept av straksbetalingen fra betalingsmottakers bank. Betalingen betraktes da som mottatt av det system som dette regelverk omfatter.

NICS skal avvise alle straksbetalinger til/fra bank satt under offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling (fallentbanken) og som er mottatt av systemet etter tidspunktet for offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling.

NICS skal i en særskilt avregningstabell føre alle uoppgjorte straksbetalinger til/fra fallentbanken og som er mottatt av systemet frem til tidspunktet for offentlig administrasjon eller insolvensbehandling. Frist for driftsstedet for å sende slike straksbetalinger til NICS er innsendingsfristen for sluttavregningen andre bankdag etter at offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling ble besluttet.

Etter fristens utløp skal driftssted for NICS informere Bits om fallentbankens posisjon i den særskilte avregning. Om fallentbankens posisjon er negativ, skal Bits innhente bekreftelse fra bostyret om det er avsatt midler i boet for helt eller delvis dekning av fallentbankens posisjon i den særskilte avregning og den konto som skal belastes for dette beløp. Beløpet skal bekreftes av boets bankforbindelse. Om fallentbankens posisjon i den særskilte avregning er positiv, krediteres dette den konto som er oppgitt av boet.

Dersom differansen mellom de avsatte midler i boet og fallentbankens posisjon i den særskilte avregning er negativ, skal Bits fordele denne differansen (udekkede posisjon) på de øvrige banker i forhold til det beløp disse banker i egenskap av betalers bank har generert av straksbetalinger til andre banker gjennom kalenderåret før tidspunktet for offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling¹. De fordelte beløp belastes bankene gjennom at driftssted for NICS, på oppdrag fra Bits, legger det beløp den enkelte bank skal betale inn i den særskilte avregning som deretter sendes til oppgjør. Etter gjennomført oppgjør vil transaksjonene i den særskilte avregning sendes til bankene.

På vegne av bankene presenterer Bits krav i boet tilsvarende summen av de fordelte beløp (fallentbankenes udekkede posisjon). Eventuell dividende fordeles til bankene i forhold til det den enkelte bank ble belastet for ved inndekning av fallentbankens udekkede posisjon.

---

¹ I første kalenderår en bank deltar i straksbetalinger skal bankens andel av inndekning av den udekkede posisjon svare til bankens andel av antall utstedte BankAxept-kort pr 31.12 året før tidspunktet for offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling. Dersom banken ikke deltok i BankAxept-reglene pr 31.12 året før tidspunktet for offentlig administrasjon eller annen insolvensbehandling skal bankens andel av inndekningen svare til inndekning fra bank som deltok i BankAxept-reglene med forvaltningskapital som ligger nærmest.

13 Feilaktig betaling til konto – Tilbakeføring

Hvis det til konto i betalingsmottakers bank er overført et uriktig beløp eller beløp er overført til uriktig konto, og dette skyldes en teknisk eller menneskelig feil i betalers bank eller dens medhjelper, kan betalers bank rette feilen etter reglene i Alminnelig regelverk om interbanktransaksjoner ved innenlands betalingsformidling Pkt. 10. Denne bestemmelsen gjelder likevel ikke ved feil som beskrevet i pkt. 7.2, tredje avsnitt bokstav ii).

I disse regler regnes driftsstedet som betalers banks medhjelper.

14 Interbankgebyr

Interbankgebyrer fastsettes av Bits og skal fremgå av Bestemmelser om interbankgebyrer.

15 Erstatningsansvar og andre reaksjonsformer

Alminnelig regelverk om ansvarsregulering mellom banker ved betalingsformidling kommer til anvendelse ved spørsmål om illeggelse av erstatningsansvar og/eller andre reaksjonsformer ved overtredelse av reglene om innenlands kreditoverføringer

16 Konfliktløsning. Tolkning av reglene

Oppstår det tvist mellom institusjoner som omfattes av bestemmelser i dette regelverket, om tolkning av bestemmelser, fordeling av ansvar eller illeggelse av andre reaksjonsformer ved overtredelse av disse reglene eller andre regler/retningslinjer/avtaler som regulerer straksbetalinger, kan hver av institusjonene bringe saken inn for Finans Norges Fagutvalg kontrakt til behandling og avgjørelse.

Nærmere regler for behandling og avgjørelse av saker i Fagutvalg kontrakt følger av Regelverk for tvisteløsning ved fagutvalg kontrakt.

17 Endringer

Bits kan vedta endringer i disse regler.